

**CUVINTE FOLOSITOARE
ALE SFINŢILOR BĂTRÂNI
CEI FĂRĂ DE NUME**

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfinţitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

CUPRINS

Arhimandrit Arsenie Papacioc,	
Cuvânt înainte	7
Pentru fără de grijă și liniștea cu tăcere	9
Pentru umilință	20
Pentru grijă și plângere	39
Pentru smerenie și umilință	44
Pentru post și înfrânare, nu numai de bucate, ci și de alte patimi vătămătoare de suflet	63
Pentru multe feluri de patimi și războaie ale desfrânării, ce se ridică asupra robilor lui Dumnezeu	71
Pentru multe feluri de năluciri și înșelăciuni diavolești, cu care amăgește și înșală vrăjmașul pe mulți, vrând ca să-i smintească din calea mântuirii, să-i depărteze de Dumnezeu și să le fie în zadar osteneala lor	107
Pentru gândurile cele de hulă care vin în inima omului, hulitoare spre Dumnezeu, spre Preacurata Fecioara Maica lui Hristos Dumnezeu, spre sfinții lui Dumnezeu și spre Sfintele Taine	121
Cum trebuie ca rugăciunea să fie ajutată de faptă și care sunt faptele care fac ca rugăciunea să fie neprimită	128
Cuvinte de învățătură ale prea cuviosilor și purtătorilor de Dumnezeu părinți, pentru smerenie	133
Pentru răbdare	154
Pentru dragoste	164

Pentru cei săraci de bunăvoia lor, care de bunăvoie lasă și părăsesc bunătățile și bogățiile lumii acesteia și primesc sărăcia pentru Împărăția cerului	176
Pentru că nu se cade a-și arăta cineva viața și faptele sale cele bune înaintea oamenilor pentru laudă, ca să-l laude și să-l ferească pe el oamenii	181
Pentru ca să ne păzim, să nu judecăm niciodată	188
Pentru primirea de străini	194
Pentru milostenie și pentru neaverea la care s-a făgăduit monahul	203
Pentru îndelunga răbdare și nepomenirea de rău	213
Pentru pocăință	228
Pentru lepădarea de lume și cum că cel ce se leapădă de lume trebuie să se înstrăineze, și care este înstrăinarea cea adevărată	247
Cum că nu se cuvine ca cineva să se mute lesne, căci părinții nici din chilie nu se strămutau cu înlesnire	257
Pentru rugăciune	268
Pentru aceasta, că totdeauna se cade să fim cu luare aminte	280
Cum trebuie să prăznuiască iubitorii de Dumnezeu și care este ospătarea părinților la praznice	285
Pentru socotință	288
Pentru răbdarea în boli	315
Cum că darul lui Dumnezeu la cei desavârșiți se face toate: și hrană și băutură și haină	317
Adaus (de la Paladie) Cum că la sfârșitul vieții, mai tare năpădesc dracii asupra omului, pentru care trebuie foarte a lua aminte	319

Cuvânt înainte*

Iubiți copii ai lui Hristos,

1. Bunul Dumnezeu ne-a creat singur numai pentru El – nu și pentru dracu sau patimi. Ne-a creat dintr-o fără margini iubire.

2. Trebuie să-i dovedim și noi iubire, fie direct, fie iubind semenii noștri și întreaga creație.

3. Nu-i niciodată cineva degeaba lângă tine, dă-i ceva, nu din ceea ce ai, dă-i din ceea ce ești.

4. Prin marea Întrupare Hristos ne-a adus mai mult decât ne-a pierdut Adam: îndumnezeirea după har și puțința de a ierta – deci prețuim cât prețuiește El (după trup). A fost una cu noi și acum noi suntem una cu El.

5. E foarte dureros că pierdem timpul care e foarte scump la Dumnezeu și să se intre într-o dulce nepăsare.

6. Trezește-te frate și întreabă-te cine ne-a făcut și pentru ce ne-a făcut – sigur – să fim împreună cu El în marea Fericire veșnică lângă Maica Domnului ca îngerii.

7. Maica Domnului este o nouă lume. Cât poate Dumnezeu cu puterea poate și Maica Domnului cu rugăciunea. Consider că e supărată pe toți care nu-i cer nimic.

* Dorind să arate legătura dintre Părinții din vechime și cei de azi și să atragă atenția asupra actualității și importanței mesajului lor, Editura Moldovei și Bucovinei a adresat Preacuvioșiei Sale Părintelui Arhim. Arsenie Papacioc, duhovnicul Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” – Techirghiol, rugămintea de a scrie un *Cuvânt înainte* la această lucrare. Preacuvioșia Sa ne-a transmis acest text pe care dorește să-l lase ca pe un *Testament duhovnicesc* tuturor fiilor săi duhovnicești și celor care sunt iubitori și trăitori ai adevărului mărturisit de Sfinții Părinți (*nota editurii*).

8. *Iertați fără amânare. Iertarea este mai mare decât jignirea pe care considerăm că ți s-a făcut pentru că iubirea lui Dumnezeu este mai mare decât ura și dușmănia satanică.*

9. *Să ne iubim fraților. Nu mai este vreme și de altceva. Nu mai judecați cu inimă rea pe alții, luați câte o gură de aer creștin și păstrați-vă inima într-o veselie răcoritoare; aceasta vă poate înlocui nepăsarea sufletului și să rămâneți într-o mare apropiere de inima Domnului Iisus Hristos, Care a aruncat focul pe pământ și a zis: „Ce alta doresc decât să țineți cu străjnicie flacăra aprinsă și înțelegeți că omul nu este lup, ci este Dumnezeu pentru om”.*

10. *Ca să puteți respira aerul îngerilor rămâneți într-o neschimbată prezență creștină care este mai plăcută la Dumnezeu decât o obișnuită și pretențioasă nevoiță.*

11. *Încercați să vă cunoașteți zborul pe singura direcție – Iisus Hristos.*

12. *Și... hai, veseliți-vă!*

Arhimandrit Arsenie Papacioc

Pentru fără de grijă și liniștea cu tăcere

1) Zis-a un bătrân oarecare:

- Dator este călugărul să-și cumpere fără-de-grija, măcar de se va și lipsi de alte trebuințe trupești.

*

2) Spunea un bătrân oarecare despre trei frați silitori, care s-au sfătuit împreună să-și aleagă fiecare dintr-înșii câte o faptă bună, pe care păzind-o să se mântuiască prin ea. Deci cel dintâi și-a ales să fie împăciuitor, adică să se silească să împace pe cei ce îi va vedea că sunt învrăjbiți, după cuvântul Domnului ce este scris: fericiți sunt făcătorii de pace. Cel de al doilea și-a ales să cerceteze bolnavii și să le slujească lor. Iar cel al treilea și-a ales fără-de-grija, adică viața liniștită și acesta a mers și s-a sălășluit în pustie.

Deci cel dintâi, care își alese să fie împăciuitor celor învrăjbiți, văzând că nu poate să-i împace pe toți și supărându-se de multa lor gâlceava, s-a lăsat de acea slujbă și sculându-se a mers la fratele său care își alesese să slujească bolnavilor. Și mergând la dânsul, l-a găsit pe el scârbit, ca s-a săturat a mai sluji bolnavilor, văzând că nu poate nici într-un chip să le facă tuturor pe voie. Și s-au sfătuit amândoi, să meargă la fratele lor cel din pustie, care și-a ales fără-de-grija. Și așa, sculându-se, au plecat și au mers la dânsul și i-au spus amândoi întâmplările și supărările lor. Și l-au rugat să le spună lor și el, ce a isprăvit cu fără-de-grija lui în acea pustie? Iar el tăcând puțin și sculându-se, a mers la baltă și luând apă cu un vas, a turnat și a umplut un pahar cu apă și l-a adus la dânsii și le-a zis lor:

- Căutați, fraților, și vedeți bine cum este această apă. Și era apa tulbure, pentru că atunci o luase din baltă.

Zis-au lui frații:

- Vedem, frate, că este tulbure.

Și punând-o să stea puțin, s-a așezat și s-a limpezit apa precum cristalul. Atunci luând-o așa limpede, iarăși le-a arătat-o lor, zicând:

- Căutați acum, fraților și vedeți apa aceea care era tulbure, cum s-a limpezit.

Iar ei, căutând, se minunau, că își vedeau într-însa, ca în oglindă, fețele lor.

Apoi le-a zis:

- Vedeți, fraților, și înțelegând să cunoașteți, că precum ați văzut apa aceasta cum era întâi tulbure și întunecată, iar acum o vedeți limpede și luminată, așa este și acel ce trăiește în lume cu oamenii: de tulburarea gâlcevilor lumești este tulburat și întunecat și nu își vede păcatele și răutățile sale. Iar dacă se deosebește pe sine și iese din gâlceavă, atunci i se limpezește inima și mintea și toate simțirile lui. Astfel, își vede și își cunoaște păcatele și răutățile sale.

*

3) Un frate a mers la un bătrân iscusit și l-a întrebat zicând:

- Ce voi face, părinte, că foarte mi s-a urât a mai șede a în pustie?

Răspuns-a lui bătrânul, zicând:

- Această urâciune, fiule, îți este o ispită; dar rabdă puțin și șezi în chilie cu liniște, rugându-te lui Dumnezeu. Și Dumnezeu văzând răbdarea ta, îți va trimite ție mângâiere și odihnă.

*

4) Zis-a un bătrân:

- Precum pe drumul cel bătut nu poate crește nici un fel de pajiște, măcar și sămânță de ai semăna, pentru că este locul pururea călcat, așa și faptele bune nu pot crește într-un loc călcat de gâlcevile lumești. Dar, de te vei deosebi pe tine de gâlcevile lumești, atunci vei vedea adăugându-se și crescându-ți bunătățile tale.

toate lucrurile, atunci singure de la sine vor fi bunătățile cu dânsul și vor fi tari.

*

7) Zis-a un bătrân:

- Acela care a greșit, se cade să se pocăiască, deosebindu-se de toată dragostea și însoțirea omenească, până când se va înștiința, că i-a primit Dumnezeu pocăința. Pentru că dragostea lumii acesteia ne desparte pe noi de dragostea lui Dumnezeu.

*

8) Zis-a un bătrân:

- Precum cineva murind în cetate nu mai aude glasurile, nici gălcevile, nici vorbele omenești, ci odată a murit și la alt loc s-a mutat, unde nu sunt vorbele, lucrurile și gălcevile omenești; așa și călugărul, când se îmbracă cu sfântul chip și se leapădă de această lume, dator este a-și lăsa părinții săi, rudele și toate neamurile sale și să meargă la loc unde nu este gălceavă, nici tulburare, nici deșertăciunile acestei lumi. Iar cel ce se călugărește și nu va ieși dintre rudele și neamurile sale, sau din oraș, sat, ori casa sa, acela este asemenea cu mortul, care zace neîngropat în casă, și se umple casa aceea și tot locul de putoarea lui, pe lângă care casă toți cei ce trec se îngrețosează ca de o mare putoare se feresc și-și întorc fețele dintr-acolo. Așa și Dumnezeu se îngrețosează și își întoarce fața Sa de la călugărul care petrece în lume, între neamurile, rudele și prietenii săi.

*

9) Zis-a un bătrân:

- Precum este carnea, care de nu va fi sărată bine, se strică, se împute și toți se îngrețosează și își întorc fețele de la dânsa, așa este și călugărul care zăbovește cu lucrurile și deșertăciunile lumești, cu gălcevile mirenești și nu șade în mănăstire, în chilia sa, ca să-și păzească cu frica lui Dumnezeu, cinul și orânduiala gătindu-se în toate zilele de ieșirea și mergerea sa către Domnul Dumnezeuul său. Unul ca acela se

împute și se umple de viermi, adică de gânduri necuvioase, încât se îngreșează Dumnezeu de putoarea lui și își întoarce fața Sa și îngerul de la dânsul; iar când va lăsa călugărul și va părăsi deșertăciunile, lucrurile, gâlcevile și grijile lumești și va năzui la mila lui Dumnezeu, cu rugile și gândurile și faptele sufletești, punându-și toată grija și nădejdea sa cu bună credință în Dumnezeu, că îl va chivernisi și îl va hrăni, atunci îi va trimite Dumnezeu sarea bunătații duhovnicești și duhul iubirii de oameni și venind acestea, gonesc dintr-însul patimile.

*

10) Zis-a un bătrân:

- Precum este baia, când i se deschide adeseori ușa și îi iese căldura, așa și sufletul, când va să grăiască, măcar și vorbe bune de va grăi, deschizând ușile graiului, își pierde căldura sa. Deci, mult mai bună și bine primită este tăcerea cu înțelegere, care este maica preaînțeleptelor gânduri.

*

11) Zis-a un bătrân:

- Se cade călugărului să se ispitească pe sine, socotindu-se pururea cu gândul său, ca și cum ar ieși dintr-această viață și ar trece spre alta. Oare va scăpa de cei ce vor să-l oprească și să-l încerce în văzduh? Oare, se izbăvește de dânsii până încă este el în trup? Sau încă în ceva este supus robiei lor și tot nu s-a slobozit?

*

12) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

- Cum se cade a șede cu tăcere călugărul în chilia sa?
Bătrânul i-a răspuns:

- A șede călugărul în chilie, este, ca să-și aducă aminte pururea de starea sa înaintea lui Dumnezeu și să-și păzească după puțința sa, mintea și inima de gândurile necuvioase, cele semănate de vrăjmașul și aceasta este a fugi de lume.

Fratele i-a zis:

- Ce este lumea?

Iar bătrânul i-a răspuns:

- Lumea este a lucra peste fire și a-ți împlini poftele trupului tău și a te griji mai mult de trup decât de suflet, a-ți petrece viața ta ostenindu-te mai mult pentru cele trupești decât pentru cele sufletești și mai mult pentru agoniseala trupească decât pentru cea sufletească. Aceasta este lumea, fiule.

*

13) Zis-a un bătrân:

- Acel ce va vrea sa trăiască fără de gâlceavă, ori să meargă să se așeze în pustie, ori în lavră unde sunt frați mulți; iar de se va așeza în alt loc, mai departe de mănăstire, atunci nu va putea fi fără gâlceavă și supărare. Pentru ca toți cei ce vor trece și vor umbla pe acolo, prin acel loc, toți se vor abate pe la dânsul, neavând unde să se odihnească și nu va putea să nu-i primească. Dar de va fi aproape de alți frați, sau în mănăstire, atunci, de nu-i va primi el, îi va primi alți frați și el va fi liniștit.

*

14) Un frate l-a întrebat pe un bătrân zicând:

- Spune-mi mie, părinte, care este acea temniță ce este scrisă în Evanghelie, unde zice: în temniță am fost și ați venit la Mine?

Iar bătrânul i-a răspuns:

- Acea temniță, fiule, este chilia călugărului, în care șezând călugărul, pururea cheamă milostivirea lui Dumnezeu.

*

15) Un frate oarecare ședea într-un munte singur în liniște, fără gâlceavă, postind, la care mergând un părinte din lavra Calamoschiei, l-a întrebat, zicând:

- Spune-mi, frate, de atâta vreme trăind în singurătate, în acest munte, cu tăcere și cu post, ce ai săvârșit?

Fratele i-a răspuns, zicând:

- Mergi acum, avvo și după cinci zile să vii la mine și atunci îți voi spune ce am săvârșit, șezând aici în singurătate.

Și așa a mers acel părinte, iar după ce s-au plinit cinci zile, iarăși a venit și l-a găsit răposat și în spatele lui o scrisoare scrisă așa: iartă-mă, frate, că făcându-mi pravila, niciodată n-am lăsat gândul și mintea mea pe pământ.

*

16) Erau doi frați, care trăiau împreună în pustie, iar unul din ei când își aducea aminte de judecata lui Dumnezeu, de multe ori fugea, se depărta și se ascundea în pustie, iar celălalt frate ieșea după dânsul căutându-l până îl găsea și îi zicea:

- Pentru ce, frate, fugi așa și te ascunzi în pustie? Oare tu singur ai făcut păcatele a toată lumea?

Iar el răspundea, zicând:

- Apoi eu nu știu, frate, că mi s-au iertat mie greșalele? Adevărat, știu, că mi s-au iertat, însă osteneala aceasta o fac, fugind și ascunzându-mă în pustie, pentru ca să nu văd în ziua judecății pe cei ce mă vor judeca.

*

17) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

- Avvo, ce este tăcerea și ce folos am de la dânsa?

Iar bătrânul i-a răspuns:

- Fiule, tăcerea este aceasta: a șede singur în chilie cu înțelepciune și cu frica lui Dumnezeu, ferindu-ți inima de gânduri și cugete necuvioase. O tăcere ca aceea, naște alte bunătăți și-l păzește pe călugăr de săgețile cele aprinse ale vrăjmașului și nu-l lasă să fie rănit de ele. O, liniște fără de gălceavă, scară cerească! O, fără de grijă, maica umilinței! O, fără de grijă, luminătoarea sufletului! O, tăcere vorbitoare cu îngerii! O, tăcere, strălucitoarea inimii! O, liniște fără gălceavă, născătoare a toate bunătățile, întărirea postirii, frâul limbii, înfrânarea pântecelui! O, liniște, îndemnarea rugăciunii și a citirii Sfințelor Scripturi! O, tăcere

Pentru umilință

1) Zis-a un bătrân:

- Silește-te de îți învață și îți deprinde inima ta a gândi și grăi întru sine pentru fiecare frate, zicând: acest frate este cu mult mai cuvios și mai vrednic de toată cinstea și lauda, decât mine ticălosul. Și așa, încet, încet, îți vei deprinde inima și gândul tău a te ocări și a te defăima pe tine însuși, a te socoti mai nevrednic, mai ticălos și mai păcătos decât toți oamenii. Așa se va sălășlui și va viețui întru tine Sfântul Duh. Iar de te vei socoti mai vrednic de cinste, mai cuvios și mai bun decât alți frați și vei începe a ocări și a defăima pe alții, atunci iese și fuge de la tine darul Duhului lui Dumnezeu și vine asupra ta duhul spurcăciunii trupești și acela îți împietrește inima și pleacă umilința de la tine.

*

2) Zis-a un bătrân oarecare:

- Nu este mai rău lucru și mai amar decât deprinderea și obiceiul rău, că multă vreme, silință și osteneală trebuie unuia ca acela ca să-și poată tăia și deșezădăcina obiceiul și deprinderea lui cea rea. Osteneală au avut mulți, iar vreme n-au avut, că i-a pripit și i-a tăiat secera morții împreună cu obiceiul și deprinderea lor și numai Însuși Dumnezeu știe ce va face cu aceia în ziua judecății.

*

3) Spunea un bătrân, că era un frate care trăia în liniște și tăcere în chilia lui, și zăbovea pururea citind Sfintele Scripturi, patericele și viețile Sfinților Părinți, și așa a petrecut douăzeci de ani. După aceea, într-una din zile, i-a venit o umilință și un gând ca să iasă și să meargă în pustie, să

petreacă în liniște fără de gâlceavă; precum au petrecut și Sfinții Părinți cei de demult. Și așa a ieșit din chilia sa și a plecat să meargă în pustie. Mergând spre pustie, l-a întâlnit avva Isaac, care l-a întrebat, zicând:

- Unde mergi, fiule?

Fratele i-a răspuns:

- Douăzeci de ani sunt de când pururea citesc Sfintele Scripturi, viețile și învățăturile Sfinților Părinți, iar acum vreau să merg să încep și cu lucrul, poruncile și învățăturile pe care le-am citit.

Bătrânul făcând rugăciune l-a blagoslovit, zicând:

- Domnul Dumnezeu să te blagoslovească, fiule, să te îndrepteze și să te povățuiască, ca să mergi și pe urma Sfinților Părinți la calea mântuirii.

*

4) Un frate oarecare, silitor fiind spre pocăință și mântuirea sa, mergând la muntele Sinai și găsind acolo o chiliuță veche în care locuise un părinte din cei de demult, s-a sălășluit într-însa. În ziua dintâi, când s-a așezat în acea chiliuță, a găsit o scrisoare pe un lemnisor, scrisă de un frate din cei ce trăiseră mai înainte în acel loc. Și era scris acest cuvânt: Eu, Moise am venit mărturisindu-mă lui Teodor. El văzând acea scrisoare și citind-o, foarte s-a umilit și a început a plânge cu lacrimi, zicând:

- O, frate, unde ești acum tu cel care ai scris aici, că ai venit mărturisind? Unde este acum mâna aceea, care a scris aici? O, frate, în ce stare ești?

Și așa în toate zilele făcea, punând înaintea ochilor săi acel lemn scris, apoi plângea cu lacrimi, vorbind cu dânsul, ca și cum ar fi fost viu de față și așa, aducându-și aminte de moartea sa, plângea în toate zilele cu amară umilință. El avea lucrul mâinilor sale scrisoarea, că știa să scrie slovă curată și scria cărți. Și i-au adus lui frații hârtie, cheltuială și plată pentru scris, iar el luând hârtia și plata de la frați,

pustie, iar a treia zi după moartea lui, s-a arătat în vis vecinului său și i-a zis:

– Frate, Domnul Dumnezeu să te miluiască, precum și tu m-ai miluit pe mine! Să știi, frate, că mare milă a făcut cu mine, pentru că nu s-a îngropat după obicei trupul meu, căci am auzit de la Domnul acest cuvânt glăsuindu-mi așa: iată, pentru multă smerenia ta, am poruncit să fii împreună cu Antonie. Iată, frate, că m-am rugat și pentru tine. Deci lasă grădina și te nevoiește și te îngrijește de cealaltă grădină, că eu frate, în ceasul când îmi ieșea sufletul din trup, am văzut lacrimile stingând focul în care era să fiu aruncat pentru faptele mele.

*

6) În timpul prigoanelor, când prigoneau și omorau pe creștini pentru credința în Hristos, au prins și pe doi frați călugări să-i muncească și i-au aruncat în temniță până a doua zi, ca a doua zi să-i scoată, să-i muncească și să-i omoare. Acești doi frați aveau vrajbă și pizmă între dânșii. Fiind deci ei în temniță aruncați, bătuti și munciți, unul umindu-se cu inima a zis celuilalt:

– Frate, iată, mâine ne vor scoate la judecata lor și ne vor munci și ne vor omorî și vom merge către Domnul. Pentru aceea, dar, vrajba și pizma ce a fost și este și acum între noi, să cade să o lăsăm, să ne împăcăm, să ne iertăm unul pe altul, mai înainte de moartea noastră, ca să luăm, curați fiind, muncile și moartea pentru credința și dragostea lui Hristos și așa ne vom învrednici a lua cununile mucenicești din mâinile lui Hristos și vom fi primiți în ceata mucenicilor.

Acestea zicând i-a făcut metanie după obiceiul călugăresc, grăind:

– Iartă-mă, frate, ca să fii și tu iertat de mine și de Dumnezeu!

Iar acela fiind biruit de vrăjmășească pizmă, n-a vrut nicidecum să-l ierte. Iar a doua zi dacă s-a făcut ziuă, i-au scos pe ei din temniță, ca să-i taie. Atunci cel care n-a vrut

să se împăce și să ierte pe fratele său, văzând că vor să-l taie, înspăimântându-se s-a lepădat de Hristos, iar pe cel de lângă el crezând în numele Domnului, l-au tăiat. Pe cel ce s-a lepădat de Hristos, l-a întrebat:

- Pentru ce ieri nu te-ai lepădat de Hristos? Ca să nu te fi chinuit?

Răspuns-a lui acela:

- Când L-am lăsat eu pe Dumnezeuul meu și nu m-am împăcat cu fratele meu, atunci și pe mine m-a lăsat și m-a părăsit ajutorul Lui și rămânând gol de Dânsul, m-am lepădat de Hristos.

*

7) Doi frați după trup s-au lepădat de lume și au mers amândoi la muntele Nitriei și petreceau acolo în sihăstrie și în ascultare. Dumnezeu le-a dat amândurora darul umilinței și lacrimi, în rugăciunile lor. Odată, bătrânul sihăstriei a văzut în vis pe amândoi frații stând la rugăciune și fiecare ținea câte o hârtie scrisă în mâna lui și udând hârtia cu lacrimile lor, se spălau slovele scrisorii de pe hârtie și scrisoarea unuia lesne se spăla iar a celuilalt cu anevoie și chiar dacă se spăla, iarăși se cunoșteau slovele. Bătrânul s-a rugat lui Dumnezeu să-i arate acea vedenie cu acei doi frați. Și trimițând Dumnezeu îngerul Său, i-a spus zicând:

- Slovele și scrisoarea scrisă pe acele hârtii pe care le-ai văzut ținându-le în mâinile lor, acelea sunt păcatele lor. Unul din ei a păcătuit firește, adică după fire și pentru aceea aceluia lesne i se spală slovele. Celălalt a căzut în necurății și spurcăciuni peste fire. De aceea, mai multă osteneală îi trebuie întru pocăința lui.

Și de atunci totdeauna îi zicea bătrânul:

- Silește-te, frate, ostenește-te, frate, că se cunosc slovele.

Dar nu i-a arătat bătrânul, nici nu i-a spus aceasta, până la moartea lui, ca nu cumva scârbindu-se să-și smintească silința sa, ci totdeauna îi zicea:

păcatele și rugându-se lui Dumnezeu pentru mântuirea sa. Înștiințându-se de dânsul cunoscuții lui, au început a-i trimite acolo pâine și finice și toate ce-i trebuiau. El însă văzându-se în odihnă și nimic lipsindu-i, zicea întru sine:

- Această odihnă a mea mă va goni din cealaltă odihnă, de vreme ce eu nu sunt vrednic de o odihnă ca aceasta.

Și lăsând acel loc și chilia sa, a fugit zicând:

- Să mergem de aici, suflete, la scârbă, că mie mi se cade să-mi fie mâncarea iarbă, ca a dobitoacelor, fiindcă și eu fapte dobitocești am făcut.

*

13) Ne spuneau nouă niște frați care veniseră la noi în Rait, despre un bătrân oarecare nevoitor, care ședea într-o peșteră mai sus de locul ce se cheamă „Israel”, că așa era de treaz cu mintea, încât ori încotro mergea, sta adeseori să-și încerce și să-și socotească gândul său, grăind singur în sine:

- Ce este, frate? Unde suntem acum? Să luăm seama!

Și de-și găsea gândul său întru preamărirea și rugăciunea către Dumnezeu, era bine, iar de-l găsea depărtat într-alte lucruri, îndată începea a se defăima și a se osândi zicând:

- Întoarce-te, ticăloase, degrabă la lucrul tău!

Și totdeauna vorbea în sine, zicând așa:

- Frate, aproape este vremea mergerii tale și încă nici un lucru bun în tine nu văd.

Acestui bătrân i s-a arătat odată diavolul și i-a zis:

- Bătrâne, ce te ostenești în zadar, căci să mă crezi că nu te vei mântui.

Bătrânul i-a răspuns:

- Nu purta tu grijă de aceasta, ori mă voi mântui, ori nu mă voi mântui; căci chiar de nu mă voi mântui totuși deasupra capului tău voi fi, iar tu în munci mai dedesubtul tuturor vei arde.

Acestea auzind diavolul, s-a făcut nevăzut.

*

14) Zis-a un bătrân:

- De la călugărul cel nevoitor și silitor pentru mântuirea sa, aceste două lucruri mai vârtos le cere Dumnezeu: neagoniseala și fără-de-grija; căci aceste două lucruri, adică agoniseala și gălceava smintesc pe călugăr de la învățătura lui Iisus Hristos și de la umilință.

*

15) Zis-a iarăși:

- Amar ție, ticăloase suflete, că te-ai deprins numai a întreba și a auzi dumnezeieștile cuvinte și învățăturile cele de mântuire, iar din cele ce auzi și citești, nimic nu faci! Amar ție, ticăloase trupule, că ai cunoscut și pururea cunoști cele ce te spurcă pe tine și totdeauna acelea le cauți: mâncărurile și săturarea! Amar tânărului care își îmbuibă pântecul și se supune vocii sale, căci în zadar a făcut ieșirea și lepădarea sa de lume!

*

16) Zis-a un bătrân:

- Șezând cu tăcere în chilia ta, să ai pururea pe Dumnezeu în gândul tău și leapădă de la sufletul tău tot păcatul și toată răutatea și fărădelegea și se va sălășlui în tine frica lui Dumnezeu.

*

17) Zis-a un bătrân:

- Cel ce are frica de Dumnezeu, acela are o vistierie plină de toate bunătățile, pentru că frica de Dumnezeu păzește pe om de tot păcatul.

*

18) Un bătrân oarecare a șezut în singurătate, în chilia sa, șazeci de ani și niciodată nu și-a smintit pocăința și pururea zicea:

- Fiilor, această puțină viață, numai pentru pocăință ne-a dat-o Domnul Dumnezeu și de vom pierde această puțină vreme ce-o avem pentru pocăință, trăind în păcate fără de pocăință și în răutăți, mult o vom căuta și vom dori această vreme și nu vom găsi-o.

că și tu peste puțină vreme așa vei fi, și aceasta mai ales atunci când te supără gândurile cele spurcate trupești.

*

22) Zis-a iarăși:

- De vei auzi că o să se ducă vreunul din frați la Domnul, mergi și fii lângă dânsul în acea zi și vezi cum se desparte sufletul de ticălosul trup. De-ți va zice cineva să te rogi lui Dumnezeu pentru dânsul, răspunde-i așa: Domnul Dumnezeu, frate, pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, să ne miluiască pe mine și pe tine, după voia Lui!

*

23) Zis-a iarăși:

- De te vei îngreuiia cândva cu mâncarea, atunci nevoiește-te cu un lucru oarecare, de-ți ostenește trupul ca să ți se ușureze trupul tău mai înainte de noapte și nu vei vedea năluciri și visuri rele în somnul tău. Și așa fii luptător viteaz împotriva diavolului și dincotro te lovește acesta, dintr-acolo lovește-l și tu. De te îngreuiază cu mâncarea, îngreuiază-l pe el cu privegherea. Iar de te slăbește cu somnul, slăbește-l și tu cu osteneala trupului. Iar de te înșeală cumva cu înălțarea, fă și tu un lucru oarecare, prin care să te necinstească oamenii; căci să știi aceasta, că de nimic nu se scârbește, nu se necăjește și nu se topește satana mai mult, ca de aceasta, când dorește însuși omul și iubește necinstirea din partea oamenilor și smerenia.

*

24) Zis-a un bătrân:

- De ești tânăr, fugi de vin ca de șarpe și de ți se va întâmpla să bei puțin pentru dragostea frățească, numai să-l guști, iar restul lasă-l. Măcar de te-ar și blestema cel ce te silește să bei, sau de te-ar ruga, făcându-ți ție metanii, tu nu băga în seamă blestemul acela, rugămintea și metaniile lui, pentru că să știi că satana îndeamnă pe unii ca aceia, să-i silească pe călugării cei tineri să bea vin, fiindcă știe

vicleanul că vinul și femeile depărtează pe călugări de Dumnezeu.

*

25) Zis-a iarăși:

- De ți se va întâmpla o călătorie la un loc străin, între oameni necunoscuți și făcându-se seară, vei merge la oameni ca să găzduiești și să te odihnești și nimeni nu te va primi în casă, fiind străin, tu nu te scârbi. Ci zi în gândul tău așa: de aș fi eu vrednic, Dumnezeu mi-ar face mie odihnă și i-ar îndemna pe oameni de m-ar primi.

*

26) Zis-a iarăși:

- De te va chema cineva la masă pentru dragostea lui Hristos și te va pune să șezi la locul cel mai de jos, tu să nu te scârbești ci zi așa în gândul tău: eu nici pe acest loc nu sunt vrednic să șed; căci iată, zic ție, că nici necinstea, nici scârba, ori în ce chip ar fi, nu vine omului fără știrea și voia lui Dumnezeu, pentru ispitirea și îndreptarea lui, sau pentru păcatele lui. Și cine nu gândește și nu crede acestea, căci Dumnezeu este Drept Judecător?

*

27) Zis-a iarăși:

- De ți se va întâmpla să trăiești în pustie, păzește-ți mintea, ca să nu-și facă dracii batjocură de tine, aducându-ți ție gânduri, ca acestea, zicând: iată acum trăiești bine, cu pace, iată acum te-ai despărțit de gâlcevi și te-ai izbăvit de clevețirile și vorbele oamenilor. Fă, deci, acum slujbă puțină și trebuința ta în odihnă. Acestea de le vei gândi în cugetul tău, atunci Dumnezeu își va lua ajutorul Său de la tine și îți vei cunoaște neputința; însă trăind tu în pustie, acestea ți se cade să zici pururea în gândul tău: O! Amar mie, ticălosului, de vreme ce eu cu trupul trăiesc aici în pustie, iar cu mintea și cu gândul meu sînt totdeauna în lume și oamenii mă socotesc că trăiesc aici viața pustnicească – și nu știu ei,